

JAARVERSLAG 2024

VOORWOORD	3
ORGANISATIE	4
HOOFDACTIVITEITEN	5
1. STRATEGISCHE RECHTSZAKEN EN PROCEDURES	5
2. VROUWENRECHTSWINKEL AMSTERDAM	14
3. ALLIANTIE 'FINANCIEEL STERK DOOR WERK'	15
SAMENWERKINGSPARTNERS	17
MEDIA & ACTIES	18
BIJLAGE	24

VOORWOORD

Bij Bureau Clara Wichmann kijken we terug op een jaar van groei, ontwikkeling en verdere professionalisering. We hebben belangrijke stappen gezet om onze organisatie toekomstbestendig te maken, zodat we onze juridische expertise kunnen blijven inzetten om via het recht de positie van vrouwen in Nederland te verbeteren.

In 2024 hebben we ons team versterkt met nieuwe collega's: juristen, een staflid communicatie, een staflid pers en media, een staflid financiële administratie en twee nieuwe medewerkers voor de Vrouwenrechtswinkel Amsterdam – een projectcoördinator en een projectmedewerker.

Een mooie ontwikkeling is de oprichting van ons Netwerk van Experts. Deze groep denkt met ons mee over lopende en nieuwe procedures en signaleert, vanuit de praktijk, structurele problemen die groepen vrouwen belemmeren om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Samen verkennen we waar juridische actie nodig is. We zijn blij met dit netwerk en de betrokkenheid van de deskundigen.

Sinds 2024 maakt de Vrouwenrechtswinkel Amsterdam officieel deel uit van Bureau Clara Wichmann. We namen het stokje over van de Amsterdam Law Hub en hebben het afgelopen jaar gewerkt aan een stevige, professionele basis. Die basis stelt ons in staat om onze dienstverlening verder te verbeteren, ons bereik te vergroten en een sterkere verbinding te leggen tussen de missie van de Vrouwenrechtswinkel – het vergroten van toegang tot het recht – en onze bredere doelstelling: de maatschappelijke en juridische positie van vrouwen versterken.

We zetten onze lopende procedures onverminderd voort, en ook dit jaar werd opnieuw zichtbaar hoe volharding en geduld essentieel zijn in ons werk. Tegelijkertijd verrichten we grondig juridisch onderzoek naar nieuwe thema's die ons na aan het hart liggen. Gelukkig waren er ook mooie successen te vieren, zoals in de zaak over de registratie van de tippelpas in Nijmegen en de zaak rondom racisme op de werkvloer, die we actief ondersteunden.

Ons werk is alleen mogelijk dankzij de steun van fondsen, subsidies en donateurs. Die steun ervaren we als een groot blijk van vertrouwen – en daar zijn we dankbaar voor.

Graag wil ik ook de advocatenkantoren bedanken die ons pro bono bijstaan. Zonder hun inzet zouden veel van onze rechtszaken niet mogelijk zijn.

In dit jaarverslag lees je meer over onze rechtszaken en activiteiten van het afgelopen jaar.

Veel leesplezier!

Yomi van der Veen
Directeur

Organisatie

Bureau Clara Wichmann is een stichting en heeft daarom geen winstoogmerk. De leden van bestuur en de raad van toezicht ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden.

Staf

Het Bureau geeft leiding aan projecten, initieert activiteiten en rechtszaken en is verantwoordelijk voor de communicatie en coördinatie van Bureau Clara Wichmann.

Het Bureau, onder leiding van directeur Yomi van der Veen, werd tot 31 december 2024 gevormd door:

mr. Rajae Azaroual	Jo-Ann Dawson
mr. Berty Bannor	Nima Farah
mr. Claudia Batstra	Melissa Lo-Fo-Wong
mr. Linde Bryk	mr. Lilianne Ploumen
mr. Erasmina Danso – Boadi	dr. mr. Marlies Vegter
Oriella Dest	Tamisha Vogelland
mr. Bobbi-Joe Du Bois	Marieke Warmelink

Algemeen bestuur

Het bestuur van de stichting Bureau Clara Wichmann werd tot 31 december 2024 gevormd door:

dr. mr. Lyn Tjon Soei Len
Voorzitter

mr. Anita de Casparis
Penningmeester

prof. dr. mr. Anniek de Ruijter
Algemeen Bestuurslid

Raad van Toezicht

De raad van toezicht kent de volgende leden:

mr. Regien de Graaff, voorzitter

drs. Cristina Guerrero Paez, lid

mr. Janneke van der Kroon, lid

Netwerk van Experts

De aan het netwerk van experts verbonden juristen zijn allen specialist op een rechts- of kennisgebied en ondersteunen in algemene zin het belang van de ontwikkeling van gelijke rechten voor mannen en vrouwen. Zij dragen op geen enkele wijze verantwoordelijkheid voor de standpunten of zienswijzen van Bureau Clara Wichmann, noch voor de juridische procedures die door het Bureau worden gesteund of gevoerd. De volgende juristen zijn verbonden aan het netwerk van experts:

mr. Jennifer Alspeer	mr. Jeanne Leeman
mr. Rajae Azaroual	mr. Heidi Lichtevelde
prof. dr. mr. Tom Barkhuysen	mr. Hannah Huisman
mr. Zahra Boufadiss	mr. Evy Panneflek
mr. Elena Deliran	mr. Mirella Peereboom
mr. Nozizwe Dube	mr. Arlette Schijns
mr. Myriam El Khababi	dr. Lorena Sosa
mr. Sofja Goldstein	mr. Astrid Ubbergen
mr. Astrid Helstone	prof. dr. mr. Marloes van Noorloos
mr. Renske Imkamp	dr. mr. Natasa Nedeski
mr. Jelle Klaas	
mr. Hannah van Kolfschoten	

Hoofdactiviteiten

1. Strategische rechtszaken en procedures

Gratis anticonceptie

Bureau Clara Wichmann vindt dat anticonceptie in Nederland gratis zou moeten zijn. Nu dragen overwegend mensen met een baarmoeder de kosten voor anticonceptie, terwijl de gehele samenleving hiervan profiteert. De overheid zou deze ongelijkheid volgens ons moeten opheffen. Het maatschappelijke, economische en individuele gewin van anticonceptie weegt bovendien makkelijk op tegen de kosten hiervan op de begroting van de overheid.

In 2011 werd een belangrijke feministische strijd tenietgedaan. Anticonceptie werd uit het basispakket gehaald met het argument dat het niet 'medisch noodzakelijk' is. Sindsdien zijn het vooral mensen die zwanger kunnen worden, die de kosten dragen. Daarom zijn wij in 2020 een rechtszaak tegen de Staat gestart, samen met De Goede Zaak, WOMEN Inc., het Humanistisch Verbond, de Nederlandse Vrouwenraad en meer dan 7000 mede-eisers.

Voorafgaand aan de zitting in het hoger beroep Gratis Anticonceptie

In het voorjaar van 2021 werd de motie voor anticonceptie in het basispakket aangenomen in de Tweede Kamer, de Minister ontraadde deze motie. Wij hebben de rechtszaak daarom dan ook doorgezet.

De rechtbank Den Haag oordeelde in 2021 dat anticonceptie niet gratis hoeft te worden en wees daarmee de vordering af. De Rechtbank erkende wel dat de toegang tot anticonceptie goed gewaarborgd moet zijn en dat er politiek en maatschappelijk draagvlak is voor gratis anticonceptie.

Omdat de Rechtbank volgens ons onvoldoende heeft gemotiveerd waarom er geen sprake zou zijn van discriminatie, zijn wij samen met De Goede Zaak en de andere organisaties in hoger beroep gegaan. Helaas ging het Hof in september 2023 niet mee in onze vorderingen.

Dit bereiken we door: **(1)** juridische acties op te zetten voor vrouwen die op meerdere wijzen worden gemarginaliseerd; **(2)** ons middel, strategisch procederen, verder te ontwikkelen met flankerende activiteiten om de juiste impact te maken en **(3)** onze communicatie inzetten om de impact van ons juridische werk te vergroten.

STAND VAN ZAKEN

In 2024 hebben wij cassatie bij Hoge Raad ingesteld. Het arrest wordt begin 2025 verwacht.

Bijgestaan door: **advocatenkantoor**
De Brauw Blackstone Westbroek (pro bono)

De 'Afstandsmoeders' zaak

Ongehuwde moeders die gedwongen afstand deden van hun kind ter adoptie

Van 1956 tot 1984 werden tussen de 13.000 en 20.000 vrouwen in Nederland onder druk gezet om hun kind af te staan ter adoptie. Veelal omdat ze ongehuwd waren. De Raad voor de Kinderbescherming had deze moeders moeten bijstaan en voorlichten over hun rechten, maar deed in veel gevallen het tegenovergestelde. Dit heeft bij de vrouwen, kinderen en andere betrokkenen groot leed veroorzaakt.

Trudy Scheele-Gertsen en Bureau Clara Wichmann startten in 2020 een rechtszaak tegen de Staat voor het leed dat Trudy en de duizenden andere vrouwen is aangedaan.

Op 26 januari 2022 oordeelde de rechtbank dat de Raad voor de Kinderbescherming, en dus de Staat, niet structureel juridisch verwijtbaar heeft gehandeld, omdat de handelswijze van de Raad voor de Kinderbescherming samen zou hangen met de tijdgeest. Hiermee wees de rechtbank de vorderingen van Scheele-Gertsen en Bureau Clara Wichmann af. Bureau Clara Wichmann en Scheele-Gertsen gingen vervolgens in hoger beroep.

Bureau Clara Wichmann bij het Gerechtshof Den Haag voor de uitspraak in het hoger beroep in de zaak 'Afstandsmoeders'. Met Prakken d'Oliveira, Stibbe, Trudy Scheele - Gertsen en andere 'afstandsmoeders'.

STAND VAN ZAKEN

Op 29 november 2024 vond de zitting plaats in het hoger beroep bij het Gerechtshof Den Haag. Het arrest wordt verwacht in maart 2025.

Bijgestaan door: **advocatenkantoor Stibbe** (pro bono)

Siliconenzaak

Bureau Clara Wichmann is met steun van Stichting SVS/Meldpunt Klachten Siliconen een collectieve actie tegen farmaceut Allergan gestart in 2022. Allergan is de producent van Biocell borstimplantaten.

Biocell borstimplantaten van Allergan (McGhan en Inamed) zijn sinds 2018 in Europa verboden. Dit zijn implantaten met een getextureerde, ruwe buitenkant. De reden voor dit verbod is dat deze implantaten een zeldzame vorm van lymfeklierkanker, BIA-ALCL, kunnen veroorzaken. Het risico op BIA-ALCL is ruim 466 keer groter dan bij mensen zonder deze implantaten.

In Nederland hebben naar schatting 60.000 mensen Biocell borstimplantaten gekregen. Bij tientallen mensen is inmiddels BIA-ALCL geconstateerd. Allergan laat deze mensen in de kou staan. Ook mensen die nog niet ziek zijn geworden en van deze gevaarlijke implantaten af willen, moeten dit zelf betalen.

Bureau Clara Wichmann komt, met steun van Stichting Meldpunt Klachten Siliconen en de Borstkankervereniging, op voor deze mensen door via een collectieve actie schadevergoeding te vorderen van de farmaceut. Via www.siliconenzaak.nl hebben meer dan 7.000 gedupeerden zich bij ons aangemeld voor de rechtszaak.

STAND VAN ZAKEN

Op 14 februari 2024 heeft de rechtbank Amsterdam geoordeeld dat Bureau Clara Wichmann ontvankelijk is in de Siliconenzaak. Dit betekent dat we namens 60.000 vrouwen met ruwe of getextureerde borstimplantaten van Allergan deze collectieve rechtszaak mogen voeren. De inhoudelijke zitting in de zaak is gepland op 23 september 2025.

Bijgestaan door: **Hausfeld Advocaten**

Rechtspositie PGB-zorgverleners en andere huishoudelijk werkers

Bij uitspraak van 30 maart 2023 heeft de Centrale Raad van Beroep geoordeeld dat pgb-zorgverleners die op basis van een arbeidsovereenkomst werken, niet mogen worden uitgesloten van het recht op sociale zekerheid, omdat dit leidt tot een niet gerechtvaardigde vorm van discriminatie van vrouwen (link naar uitspraak opnemen). Na deze uitspraak bleek dat er een grote groep zorgverleners is die geen rechten aan deze uitspraak kunnen ontleen, omdat zij voor een eerste- of tweedegraads familielid zorgen en daarom volgens de instanties geen arbeidsovereenkomst kunnen sluiten.

In 2024 heeft Bureau Clara Wichmann zich hard gemaakt voor deze groep. Er is een procedure gevoerd voor een vrouw die voor haar tweelingbroer had gezorgd op basis van een pgb. Bij het overlijden van haar broer kreeg zij geen werkloosheidsuitkering, omdat er volgens het UWV geen sprake was geweest van een arbeidsovereenkomst. Kort voor de zitting in deze zaak ging het UWV overstag en kreeg de vrouw alsnog een uitkering. Dit betekende dat er geen principiële uitspraak is gekomen van de rechtbank. Er zitten inmiddels wel vergelijkbare nieuwe zaken in de pijplijn.

Ook huishoudelijk werkers, die privaat door een huishouden worden betaald en niet op basis van een pgb, vallen momenteel buiten de sociale zekerheid.

STAND VAN ZAKEN

In 2024 is een procedure opgestart voor zo'n huishoudelijk werker. De zitting, die was gepland in september, is op het laatste moment uitgesteld en zal nu plaatsvinden in 2025.

Verder loopt er een bezwaarprocedure bij de Belastingdienst, omdat, ondanks de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 30 maart 2023, bij pgb-zorgverleners met een arbeidsovereenkomst nog steeds de inkomensafhankelijke bijdrage wordt ingehouden alsof zij zelfstandig ondernemer zijn in plaats van werknemer. Daardoor moeten zij veel meer betalen dan wanneer de correcte bijdrage zou worden ingehouden.

Biggestaan door: advocatenkantoren CMS, Houthoff en Rutgers & Posch (allen pro bono)

AVRO TROS **WET LANGDURIGE ZORG** **npo**

ARBEIDS-OVEREENKOMST **FORMEEL** **ZORG-OVEREENKOMST** **INFORMEEL**

Fragment: **Geen vangnet voor pgb'ers** – uitzending 23 september 2024 Radar AVRO Tros

Gelijke beloning vrouwelijke rechters

In 2024 heeft Bureau Clara Wichmann samen met twee vrouwelijke rechters een verzoek ingediend bij het College voor de Rechten van de Mens om vast te stellen dat sprake is van ongelijke beloning man/vrouw. Gebleken is namelijk dat er bij de rechterlijke macht een aanzienlijk loonverschil bestaat tussen mannelijke en vrouwelijke rechters. Dit komt vooral door inschaling op basis van het laatstverdiende salaris in een baan buiten de rechterlijke macht en door afwijking van de gebruikelijke salarisschalen in geval van zogenaamde 'superspecialisten'.

Voorafgaand aan indiening van het verzoek is aan de rechterlijke macht nog een sommatiebrief toegestuurd, mede om de verjaring te stuiten. In een sommatiebrief wordt een partij formeel verzocht om binnen een bepaalde termijn actie te ondernemen. Een verjaringstermijn is de periode waarbinnen je juridische stappen moet ondernemen. Als je dat niet op tijd doet, vervalt je recht op actie. Door de sommatiebrief is die termijn tijdelijk stopgezet, zodat we de mogelijkheid behouden om alsnog juridische stappen te zetten zonder dat het recht verjaart.

De opgestarte procedure heeft er inmiddels toe geleid dat de rechterlijke macht het criterium laatstverdiend loon niet langer zal hanteren, maar in plaats daarvan 'ongewogen werkervaring' bepalend zal achten bij de inschaling. Er bestaat echter nog steeds de mogelijkheid voor gerechtsbestuurders om af te wijken in wat zij aanmerken als bijzondere gevallen en er is nog geen bereidheid om compensatie toe te kennen aan vrouwelijke rechters die jarenlang te laag beloond zijn. Bureau Clara Wichmann zal de procedure bij het College daarom doorzetten.

STAND VAN ZAKEN

De zitting bij het College voor de Rechten van de Mens vindt plaats op 6 maart 2025.

Bijgestaan door: [advocatenkantoor Stibbe](#) (pro bono)

Racisme/discriminatie op de werkvloer

Bureau Clara Wichmann vindt het belangrijk dat er meer aandacht komt voor racisme op de werkvloer en in het bijzonder voor de combinatie van racisme en seksisme. In een zaak, die door Bureau Clara Wichmann is ondersteund, heeft het College voor de Rechten van de Mens op 14 mei 2024 geoordeeld dat, in geval een medewerker wordt gediscrimineerd door een derde van buiten de organisatie, de wens van die medewerker leidend moet zijn bij het wel of niet doen van aangifte en/of het nemen van andere stappen. Het College oordeelt dat het niet de bedoeling is dat de werkgever zelf voor de gediscrimineerde werknemer gaat bepalen wat de passende sanctie is. Belangrijk is ook dat een werkgever het eigen protocol volgt. Staat daarin dat aangifte wordt gedaan bij discriminatie, dan moet dat ook gebeuren.

Het lijkt er sterk op dat het feit dat de klacht van de werkneemster aanvankelijk niet serieus werd genomen door haar werkgever en zij als lastig werd ervaren, samenhangt met haar hoedanigheid van zwarte vrouw (intersectionaliteit). Helaas heeft het College zich hierover niet specifiek uitgesproken. Desondanks is sprake van een belangrijk oordeel, nu het duidelijk maakt dat het niet nemen van adequate actie tegen racisme ook een vorm van racisme is.

Gelijktijdig met dit oordeel in relatie tot de inlener heeft het College geoordeeld dat ook het uitzendbureau onderscheid op grond van ras heeft gemaakt door de klacht van de vrouw te laat te behandelen en eerst een traject in te zetten dat alleen gericht was op haar in plaats van op de inlener.

STAND VAN ZAKEN

We blijven juridisch onderzoek doen naar verschillende vormen van racisme op de werkvloer en toegang tot de arbeidsmarkt en sociale zekerheid.

Turkse Meisjesnaam

Bureau Clara Wichmann vindt dat vrouwen te allen tijde hun achternaam moeten kunnen behouden. Het Bureau ondersteunt daarom een zaak van een vrouw die na haar echtscheiding haar Turkse meisjesnaam probeert terug te krijgen. Veel bipatride vrouwen die op basis van buitenlands recht door een huwelijk hun meisjesnaam zijn verloren, komen na de echtscheiding voor hoge kosten (€ 835) te staan om hun eigen achternaam weer terug te krijgen.

Deze hoge financiële drempel is volgens het Bureau in strijd met artikel 8 van het EVRM en artikel 16 van het VN-Vrouwenverdrag. Met de teleurstellende uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak uit 2018 zijn de nationale rechtsmiddelen uitgeput. Bureau Clara Wichmann heeft op 2 november 2020 met advocate Heidi Lichtevelde en cliënte een klacht ingediend bij het CEDAW Comité¹ vanwege schending van het VN-Vrouwenverdrag. Hier reageerde de Staat op 30 augustus 2021 inhoudelijk op.

STAND VAN ZAKEN

We wachten op oordeel van het CEDAW Comité.

Bijgestaan door: **Advokatenkollektief Oost**

¹ Het Comité voor de Uitbanning van Discriminatie tegen Vrouwen (CEDAW) is het orgaan van onafhankelijke experts dat toezicht houdt op de implementatie van het Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie tegen Vrouwen. Het CEDAW-comité bestaat uit 23 experts op het gebied van vrouwenrechten van over de hele wereld.

Algoritmes Facebook

In 2022 deed Global Witness, een mensenrechtenorganisatie in het Verenigd Koninkrijk, onderzoek naar de algoritmen van Facebook, omdat er serieuze aanwijzingen waren dat Facebook met hun algoritme discrimineert op geslacht bij advertenties voor vacatures. Global Witness plaatste genderneutrale advertenties voor meerdere echte vacatures zoals elektricien, kapper, basisschoolleraar en monteur op Facebook. De uitkomsten van het onderzoek duiden erop dat het algoritme van Facebook ervoor zorgt dat vacatures voor beroepen die historisch gezien vaker door mannen of vrouwen worden beoefend, gendersellectief worden getoond aan Facebook-gebruikers. Zo werden vacatures voor elektricien en monteur bijna uitsluitend aan mannen getoond, terwijl vacatures voor receptionist, basisschoolleraar en kapper voornamelijk op de tijdlijnen van vrouwen verschenen.

Samen met Global Witness dienden we in 2023 een klacht in bij het College voor de Rechten voor de Mens. Het College kan aanbevelen dat Meta haar algoritme zodanig aanpast dat discriminatie wordt voorkomen. Daarnaast hebben we, in samenwerking met Global Witness en Fondation des Femmes, een vrouwenrechtenorganisatie in Frankrijk, een handhavingsverzoek ingediend bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) in Nederland, Frankrijk en Verenigd Koninkrijk. De AP heeft de bevoegdheid een dwangsom op te leggen aan Facebook om zo een einde te maken aan de discriminerende gegevensverwerking.

In 2024 vond de hoorzitting bij het College voor de Rechten van de Mens plaats. Daarnaast organiseerden we een evenement over de hoorzitting in deze zaak tegen Meta. Samen met panelleden Naomi Appelman (UvA & Racism and Technology Center), Rosie Sharpe (Global Witness) en Jurriaan Parie (Algorithm Audit) bespraken we de achtergronden van de zaak en hoe maatschappelijke problemen zoals seksisme, racisme en andere vormen van discriminatie worden weerspiegeld, belicht én kunnen worden aangepakt binnen technologische ontwikkelingen.

Tevens heeft de AP het handhavingsverzoek doorgestuurd naar de Ierse Data Protection Com-

mission, die ons verzoek momenteel onderzoekt. In Ierland is Meta Platforms Ireland, de eigenaar van het platform Facebook, gevestigd. Wij wachten het antwoord van de Data Protection Commission af.

STAND VAN ZAKEN

We wachten op het oordeel van het College voor de Rechten van de Mens.

Bijgestaan door: **advocatenkantoor Prakken d'Oliveira**

Vorbereidende fase: **Business & Human Rights Clinic** en het **ILPLab** van de Universiteit van Amsterdam

Vrouwen in detentie Vrouwengevangenen

Bureau Clara Wichmann wil dat de rechten van gedetineerde vrouwen worden gerespecteerd zodat voor hen een veilige omgeving is gewaarborgd. Gedetineerde vrouwen moeten de mogelijkheid hebben vertrouwelijk melding te maken van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. Hier ligt een zorgplicht voor de Staat. Het is al langer bekend dat vrouwen in detentie te maken krijgen met seksueel misbruik, (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik door gevangenisbezoekers. Vertrouwelijk melding maken van deze misstanden is echter zo goed als onmogelijk, zo blijkt uit verhalen van tientallen (ex-)gedetineerde vrouwen. Bureau Clara Wichmann pleit samen met vrouwen die slachtoffer zijn van deze misstanden en met Loonstein Advocaten voor erkenning van wat vrouwen is aangedaan en voor structurele verbeteringen in de vrouwengevangenen.

In 2024 zijn er twee besloten bijeenkomsten georganiseerd met ex-gedetineerde vrouwen. Met hun inbreng heeft Bureau Clara Wichmann verbetervoorstellen gedaan voor de sociale veiligheid in detentie.

Bureau Clara Wichmann heeft haar bevindingen onder meer gedeeld met de Regeringscommissaris Grensoverschrijdend Gedrag ten behoeve van haar advies over de veiligheid in vrouwengevangenen aan de Minister voor Rechtsbescherming.

STAND VAN ZAKEN

Er is inbreng gegeven aan de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming ten behoeve van het advies dat zij voorbereiden. Ook is in voorbereiding op haar onderzoek naar sociale veiligheid in detentie gesproken met dr. Esther van Ginneken. Het rapport wordt in februari 2025 verwacht.

Daarnaast zijn wij bezig met de ontwikkeling van een misstandenboek over de gebrekkige medische zorg in penitentiaire inrichtingen voor vrouwen. Mét verhalen van (ex-)gedetineerden en concrete aanbevelingen. De verwachting is dit boek af te ronden in het eerste kwartaal van 2025 en vervolgens te overhandigen aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.

Bijgestaan door: **Loonstein Advocaten** en **De Brauw Blackstone Westbroek** (pro bono)

Weigering tippelpas door de gemeente Nijmegen

Bureau Clara Wichmann zet zich in voor de versterking van de juridische en maatschappelijke positie van sekswerkers. Sekswork legt het Bureau uit als de uitwisseling van seksuele diensten tegen betaling tussen instemmende volwassenen, onder de afgesproken voorwaarden.

Sekswerkers moeten hun werk legaal en veilig kunnen uitoefenen, met waarborging van hun fundamentele rechten. Dit betekent onder meer dat overheidsbeleid zich moet richten op toegang tot veilige en legale werkplekken, toegang tot passende

gezondheidszorg en hulpverlening en adequate bescherming tegen mensenhandel en andere vormen van uitbuiting en geweld. Bovendien moet overheidsbeleid in acht nemen dat sekswerkers op grond van hun recht op vrije arbeidskeuze en vrije dienstverlening net als andere werkende burgers een daadwerkelijk vrije arbeidskeuze hebben. In de visie van Bureau Clara Wichmann houdt dit in dat de overheid verschillende vormen van sekswerk mogelijk moeten maken, waaronder een tippelzone en werken vanuit huis en/of vanuit een zelfstandige (gehuurde) bedrijfsruimte.

In 2024 stelde de Rechtbank Arnhem twee sekswerkers in het gelijk in een zaak die zij samen met Bureau Clara Wichmann aanspanden tegen de gemeente Nijmegen. De rechter oordeelde dat de twee sekswerkers onterecht toegang tot de tippelzone is geweigerd. Sekswerk is een legaal beroep, oordeelt de rechtbank. Eerder sprak de gemeenteraad van Nijmegen zich expliciet uit vóór openstelling van de tippelzone zonder registratie. Het stellen van voorwaarden aan toegang tot de tippelzone, mag er niet toe leiden dat de overheid haar bevoegdheid op willekeurige wijze uitoefent. De rechtbank oordeelde dat er geen dwingende reden van algemeen belang is om de toegang te beperken. Ook onderbouwde de burgemeester onvoldoende waarom het weigeren van nieuwe sekswerkers te rechtvaardigen is. Daarom is het uitsterfbeleid onrechtmatig.

Dit is een belangrijke uitspraak voor sekswerkers. De uitspraak maakt duidelijk dat de rechten van sekswerkers moeten worden gerespecteerd. Daarnaast krijgen de sekswerkers toegang tot de tippelzone in Nijmegen.

STAND VAN ZAKEN

De zaak tegen de gemeente Nijmegen is afgerond.

Bijgestaan door: [advocatenkantoor Stibbe](#) (pro bono)

De Goede Herder

Tussen 1860 en 1979 werden duizenden meisjes en jonge vrouwen, bijvoorbeeld omdat zij een zwangerschap buiten het huwelijk hadden gehad of slachtoffer waren van huiselijk geweld, tewerkgesteld in de kloosters van de Zusters van de Goede Herder. Zij verrichtten onbetaalde arbeid, kregen geen onderwijs en leidden een geïsoleerd bestaan. In 2020 startten 19 eiseressen samen met Bureau Clara Wichmann een rechtszaak tegen de kloosterorde De Goede Herder waarin wij onder meer bepleiten dat De Goede Herder onder meer het recht op onderwijs schond, het verbod op (fysieke en psychische) mishandeling en het verbod op (kinder)dwangarbeid.

Op 29 maart 2023 wees de Rechtbank Haarlem de vorderingen van de 19 eiseressen en Bureau Clara Wichmann af. De rechtbank oordeelde onder meer dat de vorderingen van de eiseressen zijn verjaard en dat deze verjaring voor de groep vrouwen niet kan worden doorbroken.

STAND VAN ZAKEN

In januari 2024 zijn de eiseressen in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van de rechtbank Haarlem. Bureau Clara Wichmann ondersteunt hen in het hoger beroep.

De Gecombineerde Achternaam

Op 1 januari 2024 is de Wet Introductie Gecombineerde Geslachtsnaam (WIGG) in werking getreden. Met deze wet kunnen ouders aan hun kind, dat geboren is op of na 1 januari 2024, een gecombineerde achternaam geven, dus de namen van beide ouders. Voor kinderen die geboren zijn tussen 1 januari 2016 en 1 januari 2024 geldt een overgangsregeling waardoor de kinderen met terugwerkende kracht een gecombineerde achternaam krijgen. Ouders kunnen gebruikmaken van deze overgangsregeling tot 1 januari 2025.

Dat een gecombineerde achternaam nu mogelijk is, is een positieve ontwikkeling. Toch heeft de wet een discriminerende werking. De problematiek is driedelig: de wet vereist instemming van de andere ouder, de wet borduurt voort op een systeem waar bij voornamelijk de achternaam van de vader werd doorgegeven, waardoor moeders nu benadeeld worden en de wet gaat uit van genderstereotypen die in strijd zijn met het VN-Vrouwenverdrag.

Daarom stapte Rebecca naar de rechter. Bureau Clara Wichmann ondersteunt haar rechtszaak.

STAND VAN ZAKEN

De uitspraak door de rechtbank Groningen in de zaak van Rebecca wordt verwacht in maart 2025.

Procedure Ouder op geboorteakte kind

Sinds 1 maart 2023 is het door een aanpassing van het Besluit Burgerlijke Stand 1994 mogelijk om de gemeente te verzoeken de tekst in de Geboorteakte of de Akte van erkenning van je kind te wijzigen. De tekst "moeder uit wie het kind is geboren" kan worden aangepast naar "ouder uit wie het kind is geboren", als ten tijde van de geboorte van het kind in jouw geboorteakte stond dat je van het mannelijk geslacht bent.

Met de aanpassing van het besluit Burgerlijke stand 1994 is ook een overgangsregeling ingevoerd voor kinderen die tussen 1 juli 2014 en 1 maart 2023 zijn geboren. Deze overgangsregeling loopt tot 1 maart 2026. Samen met Ryan Ramharak heeft Bureau Clara Wichmann beproefd of een verzoek bij de gemeente onder de overgangsregeling werkbaar is. Dit heeft tot een positief resultaat geleid.

STAND VAN ZAKEN

De zaak is met succes afgerond.

Bijgestaan door: **advocatenkantoor Van Doorne**
(pro bono)

Wachtdiensten en onvoorspelbare werktijden in de kraamzorg

Bureau Clara Wichmann maakt zich hard voor verbetering van de rechtspositie van werkenden in de kraamzorg. Een kraamverzorgende kan nu verplicht worden om acht uur op wacht te staan tegen een vergoeding van nog geen uur salaris. In die acht uur kan zij haar tijd niet vrij invullen omdat ze, als ze wordt opgeroepen, binnen een uur bij het gezin of in het ziekenhuis moet zijn. Een kraamverzorgende weet ook pas heel kort van tevoren of zij bij een gezin aan de slag gaat of nodig is in het ziekenhuis. En vervolgens is het vaak nog onzeker hoelang die werkzaamheden gaan duren. Houdt het werk eerder op dan verwacht, dan moet de kraamverzorgende vaak weer terug in de wachtdienst en moet ze haar uren op een ander moment in het jaar maken. Deze situatie staat op gespannen voet met het Burgerlijk Wetboek, met de Arbeidstijdenwet en met wetgeving en rechtspraak vanuit de Europese Unie.

Juridisch onderzoek naar partneralimentatie

Met behulp van een jaarlijkse donatie uit het **Financieel Zelfstandig Vrouwen Fonds van Ars Donandi** doen we juridisch onderzoek naar de nieuwe wetgeving rondom partneralimentatie. In 2024 heeft BCW jurisprudentie- en juridisch onderzoek gedaan.

STAND VAN ZAKEN

BCW is daarom voorbereidingen aan het treffen voor een strategische procedure ter versterking van de rechtspositie van kraamverzorgenden. Er is contact met een pro bono advocatenkantoor en met twee kraamverzorgenden die bereid zijn te procederen. Op dit moment worden alle procesmogelijkheden verkend.

Daarnaast wordt er vanuit de Alliantie Financieel Sterk door Werk aandacht besteed aan de kraamzorg, omdat dit bij uitstek een sector is waarin praktisch opgeleide vrouwen werken. Er wordt gewerkt aan een communicatiestrategie, onder andere bestaande uit het maken van portretten, en aan diverse activiteiten op het gebied van lobby.

Bijgestaan door: advocatenkantoor **De Brauw**
(pro bono)

2. Vrouwenrechtswinkel Amsterdam

De Vrouwenrechtswinkel Amsterdam biedt laagdrempelig en gratis juridisch advies aan vrouwen in Amsterdam in een veilige omgeving. Na een samenwerking van twee jaar tussen Bureau Clara Wichmann en de Amsterdam Law Hub (Universiteit van Amsterdam) is de Vrouwenrechtswinkel in 2024 volledig onderdeel geworden van Bureau Clara Wichmann. De Amsterdam Law Hub richt zich weer op nieuwe projecten.

Bureau Clara Wichmann kijkt terug op een mooi jaar waarin de Vrouwenrechtswinkel Amsterdam echt onderdeel is geworden van de organisatie. We vormden een nieuw team ter ondersteuning van de Vrouwenrechtswinkel en in de loop van het jaar kreeg dat steeds duidelijkere vormen. De focus gedurende dit overgangsjaar lag op het

versterken van de organisatie, de systemen en de processen, om zo een stevige basis te leggen om vanuit Bureau Clara Wichmann verder te bouwen aan de Vrouwenrechtswinkel Amsterdam. Tegelijkertijd stonden onze student-adviseurs en juridisch experts onveranderd klaar voor de vrouwen die gratis juridisch advies nodig hadden tijdens de spreekuren in West, Noord en Zuidoost. Daarbij ging speciale aandacht uit naar de locaties Noord en Zuidoost waar zichtbaarheid en naamsbekendheid nog geen vanzelfsprekendheid waren. Het contact met de gemeente Amsterdam werd dit jaar gestructureerder ingericht wat zorgde voor korte lijnen en waardevolle contactmomenten. In het najaar werd bekend dat de gemeente Amsterdam haar financiële steun voor twee jaar (2025 en 2026) continueert.

Team van staf en studentvrijwilligers van Vrouwenrechtswinkel Amsterdam

3. Alliantie 'Financieel Sterk Door Werk'

Sinds 1 januari 2023 maakt Bureau Clara Wichmann deel uit van de Alliantie Financieel Sterk Door Werk. Deze Alliantie bestaat uit drie organisaties: WOMEN Inc., Het Potentieel Pakken en ons Bureau. Voor een periode van vijf jaar is er een strategisch partnerschap aangegaan met het Ministerie van OCW. Met deze Alliantie richten we ons op de duurzame, financiële onafhankelijkheid van praktisch opgeleide vrouwen in de sectoren zorg, schoonmaak en kinderopvang.

De rol van Bureau Clara Wichmann in deze samenwerking is die van juridische expert. De werkgroep onderzoek wordt door ons Bureau gecoördineerd. Marlies Vegter (tot 1 november 2024), Bobbi-Joe du Bois (vanaf 1 november 2024) en Berty Bannor doen juridisch onderzoek, delen juridische kennis en organiseren expertmeetings. Daarnaast wordt meegedacht op het gebied van effectieve communicatiestrategieën, zinvolle interventies en nuttige lobbyactiviteiten om de duurzame financiële onafhankelijkheid van deze groep vrouwen te bevorderen.

Het eerste jaar van de Alliantie stond in het teken van opstarten en het opbouwen van goede onderlinge relaties om de samenwerking binnen het project prettig en succesvol te laten verlopen. In 2024 kon de focus van de Alliantie verschuiven naar de inhoud. Dit tweede Financieel Sterk door Werk- jaar stond onder andere in het teken van de formatie, de agendering voor toegankelijke kinderopvang en verbetering van de positie van PGB'ers, de installatie van het zeggenschapsmodel, portretten van vrouwen uit de drie sectoren en communicatie en handelingsperspectief richting werkgevers.

Activiteiten die in 2024 zijn uitgevoerd binnen de Alliantie zijn:

1. (Praktijk)onderzoek onder werkgevers en werknemers

In 2023 is een uitgebreid, kwantitatief onderzoek gestart naar de duurzame financiële onafhankelijkheid van werknemers in de zorg, schoonmaak en kinderopvang te onderzoeken, evenals de rol van werkgevers hierin. Dit onderzoek werd uitgevoerd

door Sparkey, HR Strategy & Insights (een divisie van Motivaction), in nauwe samenwerking met een speciaal opgericht projectteam binnen de Alliantie die het onderzoek begeleidde en als inhoudelijke sparringpartner fungeerde voor het onderzoeksbureau. Doelstellingen van het onderzoek waren tweeledig: werkgevers.

1. Inzicht bieden in de behoeften, mogelijkheden en belemmeringen van werkgevers en werknemers met betrekking tot duurzaam financiële onafhankelijkheid.
2. Concrete oplossingsrichtingen verkennen die werkgevers kunnen helpen bij het bevorderen van de duurzame financiële onafhankelijkheid van werknemers.

De uitkomsten van dit onderzoek zijn gekomen in 2024. In 43% van de gevallen verdienen werknemers niet genoeg om financieel onafhankelijk te zijn (minder dan €1.995 bruto per maand). Terwijl werkgevers vaak onderschatten welk bruto maandinkomen nodig is voor financiële onafhankelijkheid. Daarnaast bleek dat werkgevers vooral kansen zien in contractuitbreiding en het faciliteren van doorgroeimogelijkheden om de financiële onafhankelijkheid van werknemers te bevorderen. En hoewel de perceptie onder werknemers bestaat dat meer uren werken loont, blijkt dit niet altijd voldoende motivatie voor werknemers om daadwerkelijk hun contracturen uit te breiden.

Deze bevindingen bieden aanknopingspunten voor vervolgonderzoek. Daarom zijn in 2024 voorbereidingen getroffen voor een aanvullend kwalitatief onderzoek, waarbij focusgroepen worden ingezet om met name te onderzoeken onder welke voorwaarden meer uren werken daadwerkelijk loont en wat de ervaren effecten zijn van meer werken, zowel op de korte als de lange termijn. In dit kader heeft HPP al sessies georganiseerd binnen hun zorgtrajecten, waarbij ook WI betrokken was bij de verdere uitwerking van het onderzoeksplan. Dit vervolgonderzoek wordt in 2025 voortgezet op basis van deze focusgroepen.

2. Analyse CAO regelingen m.b.t. de duurzame financiële onafhankelijkheid van praktisch opgeleide vrouwen & toets met de praktijk

Als aanvulling op ons onderzoek naar wet- en regelgeving in 2023, hebben we ons verdiept in de cao-regelingen binnen de drie sectoren waarop de Alliantie zich richt. We hebben in kaart gebracht welke cao's in deze sectoren van kracht zijn en welke bepalingen relevant zijn voor onze doelstellingen en gunstig zijn voor onze doelgroep. Dit omvat onder andere afspraken over werktijden, roosters, urenuitbreiding, verlofregelingen, doorgroeimogelijkheden, jaargesprekken en arbeidsomstandigheden. Onze focus lag op de cao kinderopvang, de cao schoonmaak, de cao VVT, cao Kraamzorg, maar ook de cao's Ziekenhuizen en GGZ.

Op basis van deze analyse hebben we good practices geïdentificeerd en een overzicht samengesteld van cao-regelingen die werkgevers kunnen toepassen en die cao-partijen zouden kunnen opnemen om werknemers beter te ondersteunen en hun duurzame financiële onafhankelijkheid te bevorderen.

Na verschillende gesprekken, met name met vakbonden, kwamen we echter tot de conclusie dat de toegevoegde waarde van dit overzicht beperkt zou zijn. Omdat we niet op de stoel van de vakbond willen zitten, hebben we er bewust voor gekozen deze good practices niet bij werkgevers neer te leggen. sparringpartner fungeerde voor het onderzoeksbureau. Doelstellingen van het onderzoek waren tweeledig: werkgevers.

3. Onderzoek discriminatie in de 3 sectoren

We zijn gestart met een verkennend onderzoek naar discriminatie in de drie sectoren waarop de Alliantie zich richt. In dit kader hebben we gesprekken gevoerd met verschillende stakeholders en instanties, waaronder Pharos, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK), FNV Kinderopvang en Meldpunt Discriminatie.nl. Het doel was om inzicht te krijgen in signalen en meldingen van discriminatie en de mate en vormen waarin dit voorkomt.

Uit deze gesprekken en deskresearch bleek dat er, voor zover bekend, nog geen specifiek onderzoek is gedaan naar discriminatie in de kinderopvangsector, terwijl er wel signalen en vermoedens zijn dat het een rol speelt.

In 2025 willen we dit hiaat opvullen door een verdiepend onderzoek uit te voeren naar discriminatie in de kinderopvang. De resultaten hiervan kunnen we delen met werkgevers om hen bewust te maken van dit probleem en hen uiteindelijk handvatten te bieden om discriminatie tegen te gaan. Dit draagt bij aan een gezonde, inclusieve werkomgeving.

Verschillende activiteiten rondom de Regeling dienstverlening aan huis, in het bijzonder gericht op pgb-zorgverleners.

Naar aanleiding van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 30 maart 2023 heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) in 2024 een wetsvoorstel opgesteld dat een einde moet maken aan de uitzonderingen voor pgb-zorgverleners die op basis van een arbeidsovereenkomst werken. Dit is een belangrijke stap in de gewenste richting. Echter, het huidige voorstel sluit nog steeds een grote groep uit, waaronder informele pgb-zorgverleners, gastouders en huishoudelijke werkers. Wij hebben daarom een bijdrage geleverd aan de internetconsultatie en daarin opgeroepen om specifieke aandacht te besteden aan de positie van pgb-zorgverleners die in familieverband werken, evenals aan andere huishoudelijke werkers die nog steeds uitgesloten zijn van arbeidsrechtelijke bescherming en sociale zekerheid.

Om extra aandacht te vragen voor deze problematiek en het wetsvoorstel, hebben we een opiniestuk ingezonden naar Trouw.

Daarnaast is er tijdens een uitzending van Radar uitgebreid aandacht besteed aan de positie van pgb-zorgverleners die in familieverband werken. In de uitzending kwamen verschillende verhalen van zorgverleners naar voren, waaronder een specifieke casus die BCW heeft ondersteund in een proefprocedure. Daarnaast deden we in de uitzending een oproep om verhalen van andere pgb-zorgverleners te verzamelen. Dit leidde tot veel meldingen; we ontvingen maar liefst 100 reacties. En tot op heden wordt er nog contact met ons opgenomen hierover. We proberen de betrokken pgb-zorgverleners zo goed mogelijk te informeren over wat er juridisch wel en niet mogelijk is.

Tevens hebben we in 2024 een start gemaakt met omzetten van de ontvangen verhalen en reacties in communicatiemateriaal, met als doel het probleem verder publiekelijk onder de aandacht te brengen.

Samenwerkingspartners

DeGoedeZaak

DeGoedeZaak is een progressieve burgerbeweging die onafhankelijk is van politieke partijen, de belangen van progressief Nederland verdedigt en in staat is druk uit te oefenen op onze leiders. Een beweging die strijdt voor concrete maatschappelijke verandering en die bouwt aan een eerlijke, inclusieve, duurzame en democratische samenleving.

Samen met DeGoedeZaak voeren wij de rechtszaak tegen de Staat rondom gratis anticonceptie voor iedereen. Wij voerden samen campagne via eenzaakvooriedereen.nl.

Vereniging voor Vrouw en Recht

De Vereniging voor Vrouw en Recht 'Clara Wichmann' (VVR) is een platform van juristen met interesse voor vrouw en recht in Nederland. De Vereniging stelt zich ten doel de rechtspositie van vrouwen te verbeteren en een netwerk aan juristen en aanverwanten met interesse voor vrouw en recht te bieden. Er is inhoudelijke samenwerking tussen het bestuur van de Vereniging Vrouw en Recht en het bestuur van Bureau Clara Wichmann. Beide organisaties zijn voortgekomen uit het voormalige Clara Wichmann Instituut.

Samen met de VVR voerden wij de rechtszaak voor de circa 60.000 PGB-zorgverleners die nu onder de Regeling Dienstverlening aan huis vallen, terwijl deze zorg een overheidstaak is en deze regeling niet bestemd is voor deze groep. Ook bij de vervolgpcedures in het kader van PGB werken we samen met de VVR. Op andere onderwerpen zoals bijvoorbeeld de gratis anticonceptiezaak, geweld tegen vrouwen of partneralimentatie weten we elkaar ook goed te vinden.

Vrije Keuze Coalitie

Wij maken deel uit van de Vrije Keuze Coalitie, waarin medische, juridische en maatschappelijke organisaties en experts zich hebben verenigd om gezamenlijk de kwaliteit en toegankelijkheid van abortuszorg in Nederland te beschermen. De Vrije Keuze Coalitie zet zich onder meer in om abortus te decriminaliseren en pleit er voor dat abortus uit het Wetboek van Strafrecht moet, want het is normale zorg. Bureau Clara Wichmann draagt in de coalitie onder andere bij aan juridische analyses.

PILP

PILP voert strategische procedures voor mensenrechten, de versterking van de rechtsstaat en een meer rechtvaardig Nederland. Het fungeert als de juridische bondgenoot voor een diverse groep belanghebbenden in Nederland, waaronder NGO's, belangenorganisaties, bewegingen, gemeenschappen, activisten, advocaten en wetenschappers. De procedures hebben betrekking op verschillende thema's, waaronder privacy, het recht op demonstratie, stateloosheid, maar ook op vrouwenrechten. Op die dossiers werkt het PILP samen met Bureau Clara Wichmann.

In 2024 hebben Bureau Clara Wichmann en PILP een subsidie ontvangen van Stichting Democratie en Media (SDM) voor de call "Toegang tot het recht". Het project richt zich op de wetsevaluatie van de WAMCA in 2025. BCW en PILP brachten in kaart in hoeverre de WAMCA en de uitleg ervan door rechters drempels opwerpt voor belangenorganisaties in hun toegang tot het recht om een rechtsvordering in het algemeen belang in te stellen.

WOMEN Inc.

Naast onze samenwerking binnen de Alliantie Financieel Sterk door Werk met WOMEN Inc., zijn we ook sparringspartners. We zoeken elkaar op wanneer er kansen zijn om van elkaars expertise te leren en versterken elkaar op inhoudelijke thema's.

Media & activiteiten

In 2024 was Bureau Clara Wichmann betrokken bij uiteenlopende activiteiten: van deelname aan bijeenkomsten tot het (mede)organiseren van evenementen. Ook kwamen we met onze zaken in verschillende media. Hieronder lichten we een selectie van deze activiteiten en media uit:

Afstandsmoeders

21 september 2024 – AD

▲ Reem Alsalem, VN-rapporteur op het gebied van geweld tegen meisjes en vrouwen. © ANP / EPA

**Noodkreet VN-rapporteurs:
Nederland moet meer doen voor
moeders die ongewild baby
afstonden**

Vanaf oktober 2024 podcastserie
'Het is niet van mij' – KRO NCRV

De podcastserie 'Het is niet van mij' van Robin Peters en Merel van Waalwijk van Doorn biedt een indringende kijk op de verhalen van afstandsmoeders, de impact van hun ervaringen en de vraag wie verantwoordelijkheid draagt voor deze geschiedenis. Beluister de podcast via onder andere [NPO](#) Luister of [Spotify](#).

21 november 2024 – Eenvandaag

Nederland krijgt tik op de vingers van
VN inzake 'afstandsmoeders': 'Heb mijn
zoon 48 jaar niet gezien'

27 november 2024 – NPO Radio 1

Afstandsmoeder gaat in hoger beroep tegen
de staat: 'We verdienen erkenning'

29 november 2024 – Trouw

Rechtszaak afstandsmoeders

**Ellen Venhuizen stond op
haar zestiende haar
dochter af. 'Levenslange
ontwrichting'**

Trouw

29 november 2024 – NRC

Hoger beroep afstandsmoeders
voelt als laatste kans op erkenning:
'Na een maand ben je vergeten dat je
een kind hebt gehad, zeiden ze'

29 november 2024 – Trouw

Verjaring

**Afstandsmoeders eisen
gerechtigheid, dit keer met
een hoger beroep**

Trouw

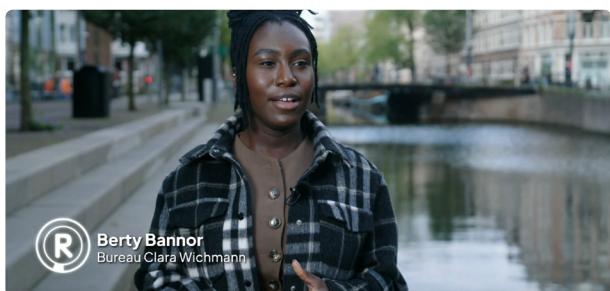
04 juli 2024 – Trouw

Opinie: Wie mantelzorgers niet steunt, discrimineert vrouwen

23 september 2024 – Radar

Fragment uitzending: Geen vangnet voor pgb'ers

Gelijke beloning voor vrouwelijke rechters

3 juli 2024 – NOS

NOS Nieuws • Woensdag 3 juli 2024, 09:56

Rechters stellen de staat aansprakelijk voor loonkloof rechtspraak

3 juli 2024 – NPO Radio 1

Staat aansprakelijk voor loonkloof in rechterlijke macht

8 juli 2024 – FD

Rechters pikken het onrecht niet langer

fd.

16 juli 2024 – FD

Ongelijke beloning bij rechterlijke macht mag niet voortsudderen

fd.

17 juli 2024 – Volkskrant

Rechters vechten loonkloof aan: 'Juist de rechtspraak heeft een voorbeeldfunctie'

Twee vrouwelijke rechters zijn woensdag naar het College voor de Rechten van de Mens gestapt wegens ongelijke beloning. Zij stellen de staat aansprakelijk voor de loonkloof binnen de rechterlijke macht en eisen dat deze wordt gedicht.

deVolkskrant

17 juli 2024 – NRC

Vrouwelijke rechters dienen klacht in tegen Staat bij mensenrechtencollege vanwege loonkloof

nrc>

Racisme op de werkvloer

03 juli 2024 – NPO Radio 1

Voor de zaak die wij ondersteunden, gaven de desbetreffende medewerker en de jurist die haar bijstond een interview over de zaak aan de NieuwsBV.

15 juli 2024 – Curaçao.nu

NIEUWS UIT NEDERLAND

Curaçaose wint discriminatiezaak bij College voor de Rechten van de Mens

Algoritmes Facebook

29 mei – Deelname aan panelbijeenkomst SPUI25 'Challenging discriminatory algorithms through legal means – The Meta Case'

Onze jurist Berty Bannor nam deel aan een panelbijeenkomst bij SPUI25 in aanloop naar de hoorzitting in de klacht tegen Meta bij het College voor de Rechten van de Mens. Bureau Clara Wichmann diende deze klacht in samen met Global Witness, naar aanleiding van onderzoek dat aantoonde dat Facebooks algoritmes discriminerend zijn bij het tonen van vacatures. Tijdens het event gingen experts in gesprek over hoe technologie seksisme, racisme en andere vormen van uitsluiting kan versterken – en hoe juridische actie daartegen een belangrijke rol speelt.

12 juni – Moderatie bij SPUI25-event 'Objective Data? The Ways That Gender Bias Can Enter the Data Pipeline'

Onze jurist Berty Bannor trad op als moderator tijdens een bijeenkomst bij SPUI25 over genderbias in datagebruik en algoritmes. Tijdens het event spraken onderzoekers van FemData over hoe vooroordelen op basis van gender al vroeg in de dataketen ontstaan – bij het verzamelen, labelen en interpreteren van data – en zo doorwerken in algoritmische besluitvorming. Met concrete voorbeelden uit onder meer de gezondheidszorg en marketing, werd besproken hoe deze bias maatschappelijke ongelijkheid kan versterken én welke strategieën kunnen helpen om dit te voorkomen.

12 december – Deelname Equinet conferentie over de AI Act en toelichting Meta-zaak.

Tijdens het High-Level Conference "Coding Equality into the EU AI Act" van het Equinet, het netwerk van gelijkheidsorganisaties in Europa, bracht experts, beleidsmakers, overheidsinstanties en maatschappelijke bijeen om te bespreken hoe de nieuwe AI Act kan bijdragen aan gelijkheid en het bestrijden van algoritmische discriminatie.

Vrouwen in detentie

30 april 2024 – Trouw

Weigering tippelpas

1 juli 2024 – De Gelderlander

Sekswerkers winnen rechtszaak van Bruls: gemeente Nijmegen overweegt tippelzone nu te sluiten

28 november 2024 – Spreker bij bijeenkomst 'The criminalization of women in poverty'

Samen met Penal Reform International, La Strada International, de Amsterdam Law Hub en Women Beyond Walls organiseerden we een bijeenkomst over de criminalisering van vrouwen in armoede met de focus op sekswerkers in Nederland. Onze senior adviseur, Lilianne Ploumen, deelde als spreker haar juridische expertise, kennis en perspectieven.

29 juli 2024 – Volkskrant

Nijmegen wil als een van de laatste steden in Nederland af van zijn tippelzone, maar dat stuit op verzet van Bureau Clara Wichmann en sekswerkers als Monique. De 'afwerkloos' geeft haar vrijheid. 'Ik heb meer zeggenschap over mijn lijf dan mijn moeder had in haar huwelijk.'

deVolkskrant

Gecombineerde achternaam

10 december 2024 – NRC

Nieuwe wet gecombineerde achternamen discrimineert vrouwen **nrc**

17 december 2024 – Noordhollands Dagblad

Vrouwenrecht

Noordhollands Dagblad

+ Noodkreet moeders: 'Mijn (ex)partner werkt niet mee met dubbele achternaam kinderen'

17 december 2024 – NOS

Kind met achternaam van beide ouders kan, maar niet iedereen geeft toestemming **NOS**

17 december 2024 – Volkskrant

Meer baby's met een dubbele achternaam, maar meeste kersverse ouders houden vast aan traditie **deVolkskrant**

17 december 2024 – Haarlems Dagblad

Afhankelijk

Haarlems Dagblad

+ 'Ik wil het niet'. Annelie heeft toestemming van haar ex nodig als zij haar dochters een dubbele achternaam wil geven. Papa weigert

20 december 2024 – AD

Afspraak maken voor dubbele achternaam kind is vrijwel onmogelijk in Amsterdam, terwijl deadline rap nadert **AD**

20 december 2024 – Parool

Afspraak maken voor dubbele achternaam kind is vrijwel onmogelijk in Amsterdam, terwijl deadline rap nadert **Het Parool**

22 december 2024 – The Guardian

'She should have a bit of me': the Dutch mothers fighting for their children to carry their surname

Women are challenging the law that prevents them giving their kids both family names without father's consent **The Guardian**

30 december 2024 – Volkskrant

Bij de burgerlijke stand overwint nog altijd traditie: dubbele achternaam voor baby's nog niet echt in trek

Dit jaar konden baby's voor het eerst de achternaam van beide ouders krijgen. Dat gebeurt tot dusver mondjesmaat. Volgens vrouwenrechtenorganisatie Bureau Clara Wichmann omdat de nieuwe wet nog altijd discriminerend is. 'Een hardnekkige traditie veranderen is niet zomaar.'

deVolkskrant

Kraamzorg

19 november 2024 – Vakblad Kraamzorg

Werkdruk, wachtdiensten en lage salarissen in de kraamzorg: herkenbaar? Dan zoeken we jou!

De kraamzorg bevindt zich in zwaar weer: er is een fors personeelstekort, wat leidt tot oplopende werkdruk, ziekteverzuim en korte diensten. De uitstroom is groter dan de instroom. Vrouwenrechtenorganisatie Bureau Clara Wichmann (BCW) zet zich in om de rechtspositie voor vrouwen in de kraamzorg te verbeteren en is op zoek naar kraamverzorgenden die willen meewerken aan een individuele rechtszaak over werktijden en wachtdiensten. Meld je je aan?

kraamzorg

WAMCA

De invoering van de Wet Afwikkeling Massaschade in Collectieve Actie (WAMCA) in 2020 heeft gevolgen voor de mogelijkheden van belangenorganisaties om ideële acties te voeren.

September 2024, [WAMCA rapport](#)

In het rapport van Stichting PILP en Bureau Clara Wichmann: De obstakels van de WAMCA voor ideële acties, onderzochten we de barrières die belangenorganisaties tegenkomen bij ideële rechtszaken.

DE OBSTAKELS VAN DE WAMCA VOOR IDEËLE ACTIES

November 2024, presentatie tijdens najaarsvergadering van de Vereniging Massaschade Advocaten (VMA)

Tijdens de najaarsvergadering van VMA presenteerden Merel Hendrickx (PILP) en Linde Bryk (BCW) hun bevindingen over de WAMCA en de toegang tot het recht voor belangenorganisaties.

December 2024, Nederlands Juristenblad

De WAMCA: inperking van de toegang tot de civiele rechter voor belangenorganisaties in ideële acties?

Ons hoofd strategische rechtszaken, Linde Bryk, schreef samen met Philippine Veerman en Merel Hendrickx van Stichting PILP [een artikel](#) in het Nederlands Juristenblad over de obstakels die de WAMCA opwerpt voor belangenorganisaties en wat dit betekent voor toegang tot de rechter.

Overig

Februari 2024 – Lezing door Linde Bryk bij Jonge Balie Rotterdam

Ons hoofd strategische rechtszaken, Linde Bryk, gaf een lezing bij de Jonge Balie Rotterdam over het werk van Bureau Clara Wichmann en haar strategische procedures.

Februari: bijdrage aan de conferentie [‘Wet abortus is zorg’](#)

8 februari – Expertbijdrage door jurist Marlies Vegter bij EESC-bijeenkomst in Den Haag

Op uitnodiging van de Fundamental Rights and Rule of Law Group van het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) nam jurist Marlies Vegter deel als expert op het gebied van gelijke behandeling op grond van geslacht. Tijdens deze bijeenkomst in Den Haag lichtte zij de knelpunten in het Nederlandse systeem toe, met bijzondere aandacht voor de rechtspositie van vrouwen.

13 maart – Lezing door Marlies Vegter bij Sorooptimisten Heiloo

Jurist Marlies Vegter gaf op uitnodiging van de Sorooptimisten Heiloo een lezing over het werk van Bureau Clara Wichmann en de Vrouwenrechtswinkel Amsterdam. Ze ging in op actuele rechtszaken, juridische knelpunten voor vrouwen en het belang van toegang tot rechtshulp.

28 maart – Inhoudelijke bijdrage door Marlies Vegter tijdens bijeenkomst over loontransparantie

Tijdens een door Bureau Clara Wichmann en de Vereniging voor Vrouw en Recht (VVR) georganiseerde bijeenkomst over gelijke beloning, verzorgde Marlies Vegter een bijdrage over de Europese richtlijn loontransparantie. Ze ging in op de juridische implicaties van de richtlijn en de kansen voor versterking van de rechtspositie van vrouwen in Nederland.

April – Marlies Vegter geportretteerd in project 'Herinner je de vrouwen'

Marlies Vegter werd geïnterviewd en geportretteerd voor het project Herinner je de vrouwen, waarin vrouwen die zich inzetten voor zorg, rechtvaardigheid en emancipatie worden uitgelicht. Haar verhaal is te beluisteren via de podcast en terug te vinden op herinnerjedevrouwen.nl/marlies-vegter. De expositie zal ook in 2025 op verschillende plekken in Nederland te zien zijn.

14 mei – lunchlezing over online hate speech en Digital Services Act

Bureau Clara Wichmann organiseerde samen met Pro Bono Connect en advocatenkantoor HVG Law een lunchlezing om aandacht te vragen voor gendergerelateerde online haatzaaiing en de rol van de Digital Services Act hierin. Tijdens deze bijeenkomst werden de uitkomsten gedeeld van gezamenlijk uitgevoerd juridisch onderzoek naar de mogelijkheden om online platforms verantwoordelijk te houden voor hate speech tegen vrouwen. Ook werd er met deelnemers gesproken over vervolgstappen en hoe de Digital Services Act strategisch ingezet kan worden om vrouwen online beter te beschermen.

5 augustus – Spreker over de dreigingen van AI tijdens Prinsessendag georganiseerd door de Nederlandse Vrouwen Raad en Alliantie Politica

Onze juristen Rajae Azaroual en Berty Bannor gaven juridische handvatten tegen de dreigingen van AI.

Bijlagen

Jaarverslag Raad van Toezicht

Raad van toezicht – taken en verantwoordelijkheden

Bureau Clara Wichmann (hierna ook BCW) heeft een raad van toezicht, een bestuur en een directeur. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting. De raad van toezicht (hierna: de Raad) heeft tot taak toezicht te houden op het beleid en de strategie van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen BCW. Hieronder wordt tevens begrepen het financieel toezicht en het uitoefenen van die taken en bevoegdheden die in de claimcode opgesteld voor stichtingen en verenigingen die als doel hebben te komen tot een collectief schadeverhaal als bedoeld in artikel 2:305 a Burgerlijk Wetboek, en de statuten van de stichting aan de Raad zijn toegekend. Ook staat de Raad het bestuur met raad ter zijde en kan het bestuur aanwijzingen geven over het te voeren beleid. Bij de vervulling van hun taak richten de leden van Raad zich naar het belang van de stichting en de met de stichting verbonden organisatie. De leden van de Raad ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Zij hebben wel recht op vergoeding voor de door hen in de uitoefening van hun functie gemaakte kosten.

Samenstelling raad van toezicht en nevenfuncties

De Raad werd ingesteld op 16 november 2021 en heeft drie leden. Minimaal één lid bezit specifieke

juridische expertise en minimaal één lid heeft noodzakelijke financiële expertise die nodig is voor adequate behartiging van, en toezicht op, de statutaire doelstellingen. In 2024 hebben geen wijzigingen in de samenstelling plaatsgevonden. Regien de Graaff en Cristina Guerrero Paez zijn herbenoemd voor een periode van drie jaar.

De Raad komt minimaal eenmaal per jaar bijeen. Ten minste eenmaal per jaar vergaderen het bestuur en de Raad in een gemeenschappelijke vergadering ter bespreking van de algemene lijnen van de strategie en het gevoerde en in de toekomst te voeren beleid. In 2024 vergaderde de Raad twee keer.

Het bestuur draagt zorg voor een tijdig inzicht van de Raad in de voor de uitoefening van diens taken en bevoegdheden noodzakelijke gegevens, waaronder bijvoorbeeld de notulen van de bestuursvergaderingen. De Raad is bevoegd inzage te nemen en te doen van alle boeken, bescheiden en andere gegevensdragers van de stichting.

De Raad wordt in de vergadering met het bestuur bijgepraat over de stand van zaken van de organisatie en geïnformeerd over de voortgang en resultaten van de zaken. Wanneer nodig is er (extra) overleg tussen de voorzitter van het bestuur en de voorzitter van de Raad.

Hiernaast is de Raad bij de organisatie betrokken door het bijwonen van bijvoorbeeld de heidag en wordt het ook uitgenodigd bij andere, soms meer informele, samenkomsten van Bureau Clara Wichmann.

	Rol in de Raad	Hoofdfunctie	Nevenfuncties eind 2024	Periode
Regien de Graaff	Voorzitter	Raadsheer bij het Gerechtshof Amsterdam		16 - 11 - 2021- heden
Cristina Guerrero Paez	Algemeen lid	Directeur Borstkanker- vereniging Nederland	Lid RvT Systemic Justice Lid RvT SPL Peuterspeelzalen Leiden e.o.	16 - 11 - 2021- heden
Janneke van der Kroon	Algemeen lid	Senior Director, Legal, Trips & Interim Global Head of Litigation Booking.com		1 - 11 - 2023 - heden

Ontwikkelingen 2024

In 2024 zijn het jaarverslag 2023 en de jaarrekening 2023 besproken en goedgekeurd. De begroting 2025, de plannen voor 2025 en een meerjarenbegroting zijn met de Raad gedeeld en besproken.

De Raad heeft kunnen vaststellen dat de doelstellingen voor 2023 en 2024 op het gebied van het voeren van strategische procedures en aanverwante activiteiten, stappen richting professionalisering van de organisatie en vergroten van de inkomsten worden gerealiseerd.

In 2024 zijn aanzetten gedaan voor een bestuursreglement en een reglement voor de raad van toezicht. Ook is gewerkt aan een nieuw beleidsplan. De reglementen en het beleidsplan worden in 2025 vastgesteld.

Bij de beoordeling van (voorgenomen) besluiten, ontwikkelingen en verslaglegging neemt de Raad van toezicht de volgende uitgangspunten in acht:

- de missie en visie van de organisatie;
- de financiële gezondheid van de organisatie;
- het sociale klimaat van de organisatie en veiligheid;
- de omgeving van de organisatie.

Een evaluatie van het functioneren van het bestuur heeft plaatsgevonden en de Raad concludeert dat het bestuur heeft voldaan aan de vooraf vastgestelde afspraak:

- Professionalisering van de organisatie, zowel van bestuur als van de Raad, door opdracht te geven voor het opstellen van reglementen die de taken van bestuur en Raad nader concretiseren;
- Verbetering van de communicatieprocessen door ook ongevraagd notulen van de bestuursvergaderingen aan de Raad toe te zenden.

Zelfevaluatie

In 2024 heeft de Raad ingezet op het beter leren kennen van de organisatie. In dit kader hebben de leden van de Raad een deel van de heidag van BCW op 12 juli 2024 bijgewoond en afgesproken om elkaar als Raad vaker te ontmoeten. De Raad verwacht dat het haar functioneren ten goede komt als de lijnen zowel met het bestuur als met elkaar korter zijn.

In 2023 had de Raad kenbaar gemaakt behoefte te hebben aan een meerjaren-doorkijk in het kader van de jaarlijkse begroting. In 2024 is door het bestuur gehoor gegeven aan deze oproep van de Raad. Daardoor kan de Raad beter meedenken over de koers van de organisatie op langere termijn en zijn de te verwachten fluctuaties in de inkomstenbronnen van BCW duidelijker in kaart gebracht.

De Raad heeft te kennen gegeven dat zij ook op zaakinhoudelijk niveau graag goed op de hoogte wil zijn. In 2024 is daarom ook afgesproken dat het bestuur het zaakoverzicht naar de gehele Raad toestuurde. Ook op dit vlak heeft de Raad daarmee haar zicht op de koers van de organisatie in 2024 vergroot.

JAARVERSLAG 2024

